

[P. Mortensen.]

næst er der indrømmet Køberen Ret til, naar vedkommende Amtskommission kan anbefale det, midlertidig at indrette sig med mindre Bygninger, og en saadan Køber kan, naar han inden 5 Aars Forløb ønsker at opføre Tillægsbygninger, faa et Tillægslaan, der dog, sammenlagt med det oprindelige Laan, ikke maa overstige de førstnævnte 10 000 Kr. De nævnte Laan er afdragsfri de første 5 Aar, og derefter svares der i Afdrag $\frac{1}{2}$ pCt. udover Renten.

Staten forbeholder sig i Henhold til § 2, 3die Stykke, i Tilfælde af, at et Brug overgaar til anden Mand, Ret til helt eller delvis at kræve den $\frac{1}{10}$ af Laanet forrentet, som den oprindelige Laantager har været fritaget for. Denne Bestemmelse kommer dog ikke til Anvendelse, naar et Brug overgaar fra Forældre til Børn.

Til større Brug, det vil sige Brug med et Tilliggende paa op til 15 ha, er Bygge- laanets Maksimum sat til 15 000 Kr.

Lovforslagets § 3 indeholder en Bemyn- digelse for Landbrugministeren til efter Indstilling af Amtskommissionerne og Jord- lovsudvalget, at yde Parcelkøbere, der op- retter almindelige Husmandsbrug, et Etab- leringslaan til Anskaffelse af Besætning og Inventar. Laanets Størrelse er ansat til $\frac{1}{10}$ af Vurderingssummen for Jorden og Bygge- laanet, dog højst 2 000 Kr. Disse Laan forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt., er afdragsfri de første 5 Aar og afdrages derefter med $\frac{1}{10}$ aarlig.

De nævnte Bestemmelser i §§ 2 og 3 dels om Byggelaan op til de samlede Ud- gifter ved Bygningernes Opførelse, dels om Etableringslaanet, eventuelt op til 2 000 Kr., og dernæst de lempelige Forrentnings- og Afdragsvilkaar er af overordentlig stor Betydning og vil sikkert blive hilst med Glæde fra de sønderjydske Landarbejders Side, de, som ligefrem higer efter at faa Beskæftigelse derude paa den danske Jord, men som hidindtil i høj Grad af økonomiske Grunde har været diskvalificerede dertil. Maa jeg i denne Forbindelse henlede Op- mærksomheden paa en Række Udtalelser, der i sin Tid fremsattes i det sønderjydske Erhvervsudvalg og fremsattes af de mest sagkyndige indenfor Landbostanden i Sønderjylland, Udtalelser, der gik ud paa, at den sønderjydske Landarbejder var lige saa dygtig og kvalificeret til at drive Land- brug, som Landarbejdere udenfor Sønder- jylland er, men at det, der særlig diskvalifi- cerede den sønderjydske Landarbejder til at overtage Jord i Henhold til den be- staaende Lovgivning, var hans Fattigdom.

Jeg mener, at saadan bør Forholdene ikke være. Vi ved jo alle, at denne Fattigdom er begrundet i Krigsaarenes og Efterkrigs- aarenes fattiggørende Virkninger, særlig over- for Arbejderklassen, og dernæst i de særlige Forhold, der har været gældende i de søn- derjydske Landsdele, og som adskilte sig betydeligt fra Forholdene i det øvrige Land.

Rigsdagen har jo gentagne Gange været stillet overfor det sønderjydske Land- brugs særlige Vanskeligheder, og gentagne Gange er der herfra truffet Foranstalt- ninger til Mildnelse af disse Vanskeligheder. Jeg nævner i denne Forbindelse Realkre- ditkommissionen med en Garantydelse paa 10 Mill. Kr., Hypoteklaanefonden, der ydede Laan til Afløsning af særlig trykkende Gæld, hvorved der indtil 1. Januar 1929 er bevilget over 2 000 Laan med ca. 13,5 Mill. Kr., og dernæst Laanekassen, der ogsaa har virket i lignende Retning. Disse For- anstaltninger har haft til Følge, at den økonomiske Forskel, der paaviselig har været til Stede for det sønderjydske Land- brugs Vedkommende overfor det øvrige Lands, er saa nogenlunde udlignet.

For Landarbejderne og i øvrigt for hele Arbejderklassen ligger Forholdene noget anderledes, idet disse ikke har faaet nogen hjælpende Haandsrækning i nogen Hen- seende, tværtimod. Den sønderjydske Ar- bejderklasse, og maaske særlig de sønder- jydske Landarbejdere, har haft mange store og større Vanskeligheder at kæmpe med, end det øvrige Lands Arbejderklasse har haft. Jeg nævner i denne Forbindelse den større Arbejdsløshed, der gennem en Række Aar har været til Stede i Sønder- jylland, og jeg henviser i saa Henseende til det sønderjydske Erhvervsudvalgs Betæn- ning. Dernæst nævner jeg de lave Løn- ninger, der i mange Tilfælde betaltes der- nede, men dog særlig de særdeles lave Løn- ninger, der er blevet betalt til Landarbej- dere. Naar man tager alle disse Forhold i Betragtning og ogsaa tager i Betragtning, at den sociale Lovgivning har haft en saa overordentlig ringe Betydning i Sønder- jylland, idet dens humane Bestemmelser og Muligheder af de sønderjydske Kom- munalbestyrelser i saa overordentlig ringe Grad har været anvendt, saa vil man sikkert give mig Ret i, at den sønderjydske Arbej- derbefolkning er en Befolkingsklasse inden- for det danske Statssamfund, der nok er i Stand til ud fra egen Erfaring og Dygtighed at overtage og med Fordel at drive saa- danne Landbrugsvirksomheder som dem, der i det foreliggende Lovforslag er Tale om,